

TOMATER FRÅN FRÖ TILL FRÖ I BEVARANDESYFTE

FÖRENINGEN
SESAM

© Trädgårdstrollet

Innehåll

- Skillnad på tomat och tomat
- 3 regler för fröodlare
- Skörda & lagra frö
- Svårigheter
- 3 sorter
- Kom ihåg

Fröodlingens 3 regler när du fröodlar i bevarandesyfte:

Fröodlingens 3 regler när du fröodlar i bevarandesyfte:

Plantantal
Plantavstånd/isoleringsavstånd
Selektion

Lättast för nybörjare

ETTÅRIG/tvåårig?
SJÄLVBEFRUKTARE/korsbefruktare?

Skillnad på tomat & tomat

"Standardtomat" = korsar sig inte så lätt
pga tillbakabildad pistill.

Korsar sig lättare.

Tomat

Solanum lycopersicum

Familj

Solanaceae (Potatisväxter)

Släkte

Solanum (Skattorsläktet)

Art

Solanum lycopersicum

Sort

'Black Sweet Cherry'

Tänk på...

- Det är skillnad på tomat och tomat för en **fröodlare som fröodlar i bevarandesyfte.**
- Hur pass känslig tomatsorten är för korspollinering beror på om/hur pass tillbakabildad pistillen är.
- **Körsbärstomater och biffstomater är mer känsliga för korspollinering = kan behöva större isoleringsavstånd.**
- Ettårig självbefruktare med ursprung i Sydamerika.
- Kan både pollinera sig själv och bli pollinerad av insekter.
- Närbesläktade växter är potatis, aubergine, paprika/chili, tomatillo, petunia, spikklubba, tobak mfl kan ofta drabbas av liknande problem/sjukdomar/pyralider

Plantantal

- Minimum 5 st
(åldermannen anger 3 st)
- Gärna 6-15 st eller fler.
- (20+)

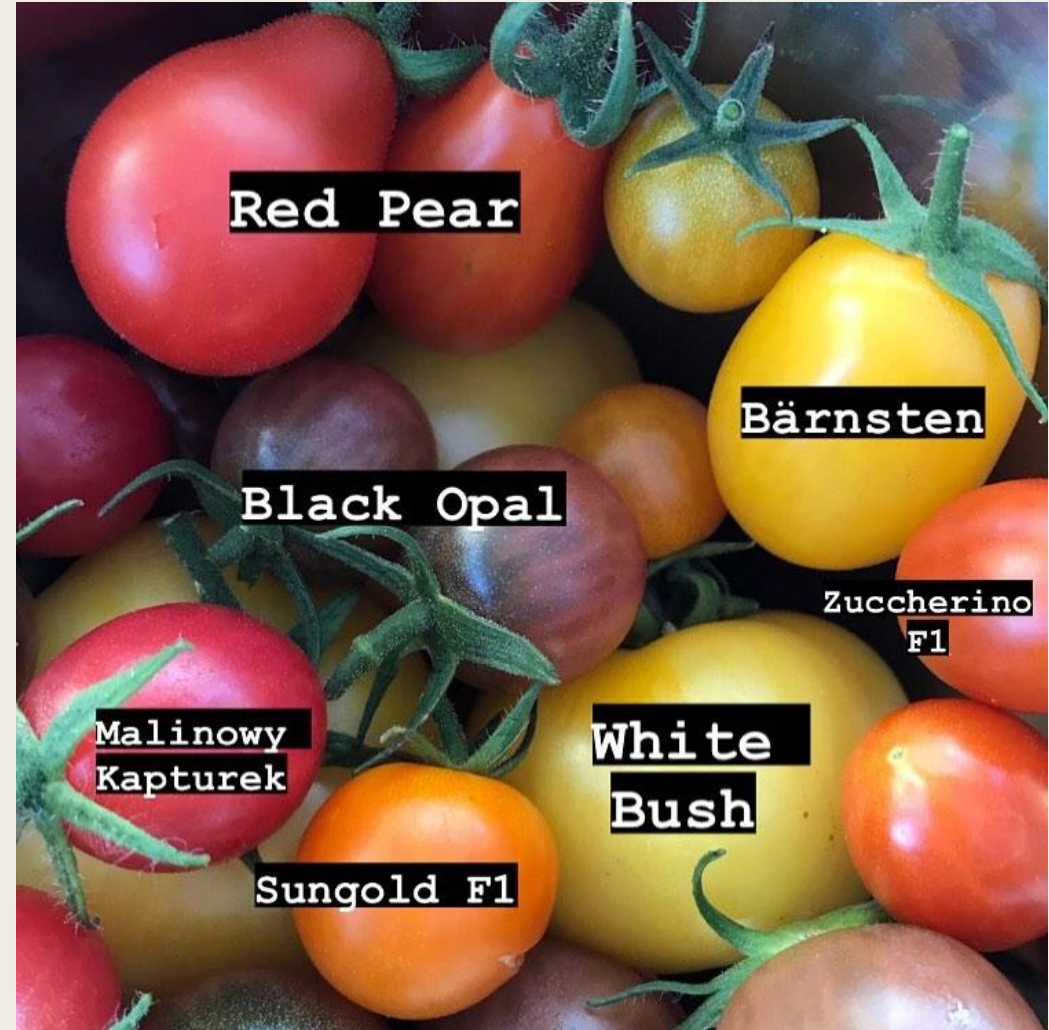

Plantavstånd /isoleringsavstånd

- 3-12 m
- eller 200 m
- Eller täckning med fiberduk/organzapåse
- Finns insekter?
- Torrt?

Selektion?

- Överflöd av plantor!
😊😊😊
- Positiv selektion
- Negativ selektion
- Facit?

Fröodla tomat

FRÅN FRÖ TILL FRÖ I BEVARANDESYFTE

Tomat är en ettårig självbefruktare som även kan pollineras av insekter. Bifftomater och körsbärstomater är känsligare för korspollinering än standardtomater.*

Välj en sort med lämplig utvecklingstid som hinner mogna hos dig.

Om du vill fröodla flera olika namnsorter i bevarandesyfte rekommenderas 3-12 m avstånd eller ännu hellre 200 m om möjligt, eller täckning med t.ex. fiberduk.

Välj en solig odlingsplats med jämn temperatur.

Odlar gärna upp 6-15 st. plantor, selektera bort eventuella avvikare.

Spara bara frö från sortstypiska, friska plantor och frukter.

Tomaten ska vara lite övermogen vid fröskörd för att fröet ska vara fullmoget och av bra kvalitet.

Fröerna kan rötas i vatten i några dagar så att stammet runt fröet försvinner. Skölj fröerna och låt torka.

Märk fröpåsen noga med sortnamn och odlingsår. Förvara ditt frö torrt och svalt, eller i frysen.

Tomatfrö som förvaras optimalt kan behålla sin grobarhet i 5-10 år eller mer.

© TRÄDGÅRDSTROLLET

Odla

Välj sort med **utvecklingstid** som passar dig.

Gror bäst vid 23 plusgrader.

Sådjup 3-5 mm (1-2 mm för cocktailsorter). Vissa undantag är ljusgroende.

Förodla gärna inomhus i feb-mars med 16 h tilläggsbelysning.
Kruka om gradvis vid behov.

Flytta till svalare plats (ej ovanför element).
Bäst 20-28 grader dagtid och ca 15 grader nattetid.

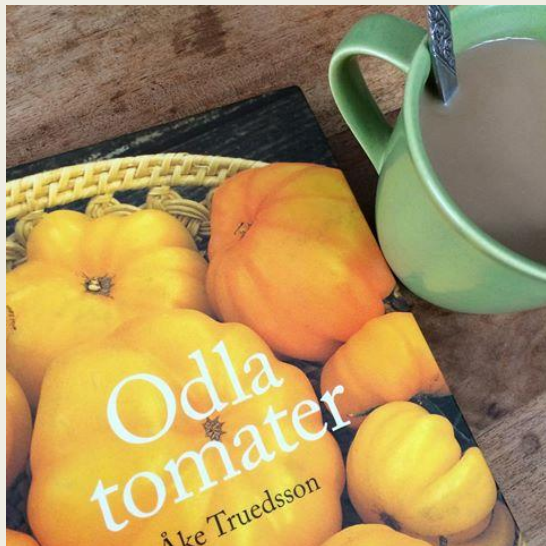
Skörda & lagra frö

- Ca 10 år i rumstemperatur
- Ännu längre i frysen
- Fermentera eller inte?
- Plast eller papper?
- Lagringstomater...?

Svårigheter

- Frö från för få plantor?
- Korspollinerat? Spontanmutation?
- **F1-hybrid?**
- Sjukdomar: potatisbladmögel, gråmögel, vissnesjuka
- Skadedjur: sorgmygg, grönsaksfly, spinnkvalster, vita flygare/mjöllöss
- Pyralider

Fröodla F1-hybrid?

Hur vet man om det är en F1?

Blomman kastreras i sent knoppstadium genom att ståndare och kronblad tas bort, sen handpollineras pistillen med pollen från en annan (fader)sort.

Källa: Odlar tomater – Åke Truedsson

© Trädgårdstrollet

3 olika sorter

Dvärgbusk Lille Lise

White Bush

Clementine

Fler multiflora...

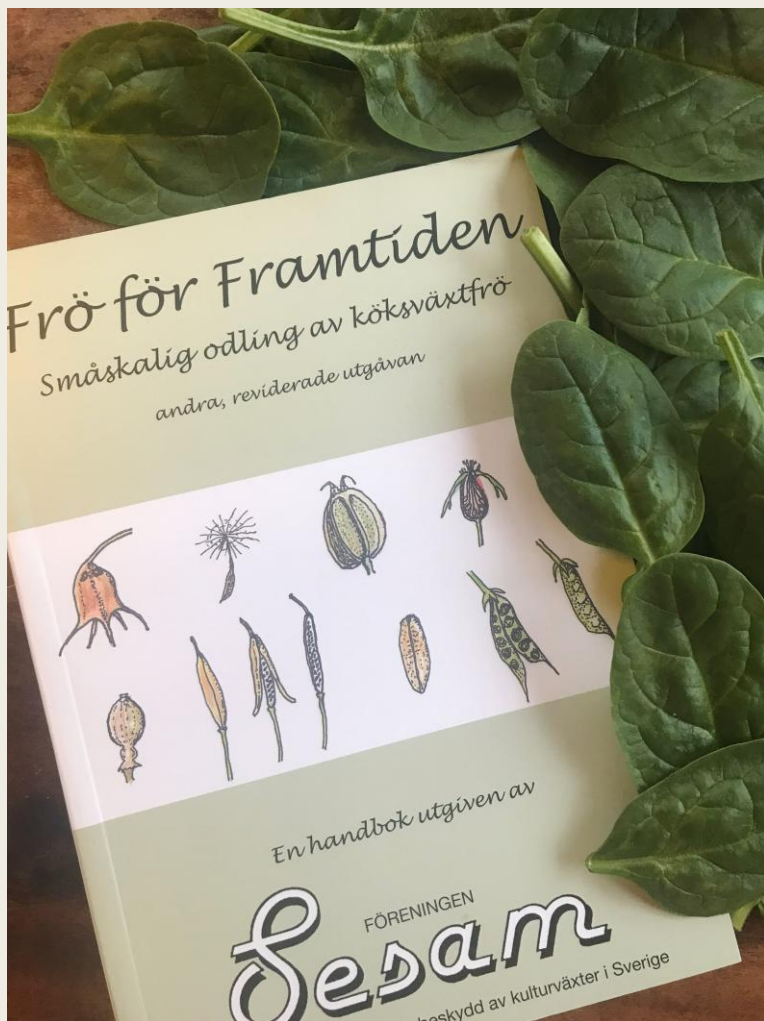

Kom ihåg:

- Körsbärs- plommon och bifftomater korspollineras lättare.
- **Tomater är självbefruktare men kan också pollineras av insekter. Det beror på om/hur pass mycket pistillen är tillbakabildad, hur pass mkt insekter, topografi mm.**
- Plantantal: 3-20+.
- Plantavstånd/isoleringsavstånd: Beror på om du odlar "standardtomat" eller körsbärs-plommon-bifftomat. 3-200 m.
- Fröets livslängd: 10 år eller mer.
- Skaffa frö från pålitlig källa.

Kom ihåg att det är skillnad på att skörda ätmogna grönsaker och att skörda fullmoget frö.

Mer info

Böcker:

- Frö för framtiden – Föreningen Sesam red. Ansebo
- Runåbergs Fröer – Johnny Andreasson
- Bok: Odlar tomater (2015) – Åke Truedsson
- The Manual of Seed-saving – red. Andrea Heistering
- The Complete Guide to Saving Seeds – R. Gough & C. Moore-Gough

Mer info

Övrigt:

- SesamNytt sommar 2019/3 s s 11-13
- Särtryck från Sesam: Kom igång med din fröodling s 12-13 – Johansson & Nufer
- <https://www.tradgardstrollet.se/2022/11/01/tomaterplantavstandochkorspollinering/>
- Seed Savers Exchange Seed Saving Guide (online)

Särtryck 65 kr + moms
eller beställ via Cia i Sesam Upplandgruppen

Och så podden...

- Avsnitt 6: Om dwarftomater – Farbror Grön
- Avsnitt 14: Om tetra cis-tomater – Bondjäntan
- Avsnitt 19: Om dvärgbusk med Anette Brunsell
- Avsnitt 30: Om vinterns tomater – jag & Anneli Helén (som tidigare hette Johanna Helén)

Frågor?

